

CARL RUDBECK om

VM i litteratur

Varje år en torsdag i oktober är det VM i litteratur. Den svenska akademins ständige sekreterare träder ut i fotoblixtarnas sken och förklarar att vinnare är – och detta år var det V S Naipaul; ett val som de flesta tycks gilla.

Det är väl med pristagarlistan som med listan över världsmästare i tungviktsboxning: de flesta stora namn finns med på den men också några som Buster Douglas eller Hasim Rahman som har sina litterära nobelmotsvarigheter i redan bortglömda namn som Jaroslav Seifert eller Dario Fo; dessa båda framstår emellertid som kloka och välöversvägda val i jämförelse

med det fullkomligt debila förslaget att ge priset till Astrid Lindgren. Att ge henne priset vore ungefär som att ge det som något oegentligt kallats Nobelpriset i ekonomi till Nick Leeson, han som ruinerade Barings bank.

Under många år tjatade en högröstad och inte så lite populistisk opinion om att Graham Greene skulle belönas. Orsaken till varför så inte blev fallet var inte förslagna ränker inom akademien utan framför allt att man – och det med rätta – under dessa år ansåg att det fanns mera kvalificerade kandidater. Hade Greene fått priset hade det väl varit OK, han är inte en mindre betydande författare än sådana krönta storheter som Toni Morrison och William Golding, men hans frånvaror är inte heller någon skandal att uppröras över.

ATT MÅNGA STORA SAKNAS på listan har sina naturliga förklaringar. Seklets kanske tre största romanförfattare, Marcel Proust, Franz Kafka och Robert Musil, hann alla dö innan världen till fullo insett deras storhet. Så här faller ingen skugga på akademien.

Men visst finns det författare som borde ha belönats och som levde tillräckligt länge för att de ärevördiga aderton skulle haft chansen att ge dem priset. Bland poeter saknas Ezra Pound, men kanske var det för riskabelt att ge priset till en fascist som råkade skriva magnifik dikt. Däremot finns det inga godtagbara skäl till varför man förvägrade Wallace Stevens priset: denne försäkringsbolagsdirektör från New Haven har skrivit några av den amerikanska litteraturens mest magnifika dikter, till exempel *The Idea of Order at Key West* eller *An Ordinary Evening in*

New Haven – dikter som är en blandning av europeisk symbolism och amerikansk pragmatism.

Och nog är det märkligt att akademien kunde missa W H Auden – en lysande poet som intelligent konverserade om tidens stora problem på en formellt mäterlig vers. Auden kom alltmåra att framstå inte bara som en stor poet utan också som en vis man – och det är en ovanlig kombination. Den prisbelönte Pablo Neruda var förvisso en stor poet men jag skulle nog inte vilja kalla stalinisten Neruda för vis.

MEN DEN FÖR MIG KANSKE STÖRSTA underlåtenhetssynden från akademins sida är att de aldrig gav sitt pris till den argentinske diktaren Jorge-Luis Borges. I korta berättelser som ofta var underfundigt filosofiska, ifrågasatte han vårt sätt att tänka, skriva och berätta men han gjorde på ett så sofistikerat och skenbart enkelt vis att han istället för att bli pompös eller didaktisk blev underhållande. Hans berättelser är genomsyrade av en märklig lärdom; man vet inte om han verkligen kommenterar en medeltida arabisk filosof eller om han har hittat på hans existens. På ett par sidor, hans berättelser är sällan längre än så, får han oss att se världen på ett nytt sätt. I min egen högst privata litteraturhistoria var Borges, tillsammans med den prisbelönte Samuel Beckett, den sista riktigt, riktigt stora författaren. Borges författarskap har dessutom haft en enorm betydelse för Latinamerikas litterära storhetstid. Hans rykte har inte blivit lidande på att han aldrig fick det där telefonsamtalet från Stockholm men akademins anseende blev lite skamfilat. Akademien har numera ett ganska svårt jobb. Det finns inte många självklara kandidater. Bara det faktum att i jämförelse med ovan nämnda namn så medokra författare som Philip Roth och Salman Rushdie nämns som kandidater visar att vi inte lever i en litterär guldålder. Men för vanliga läsare spelar väl det ingen större roll: vi kan ta och läsa om Borges och Beckett i väntan på bättre tider.

Carl Rudbeck (carlr@timbro.se) är redaktör för nättidningen Smedjan.com

